

**Харківський національний аграрний університет
ім. В. В. Докучаєва**

Кафедра землеробства ім. О. М. Можейка

**Міжнародна науково-практична інтернет-
конференція, присвячена 150-річчю заснування
кафедри землеробства ім. О. М. Можейка**

Харків – 2021

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. В. В. ДОКУЧАЄВА (УКРАЇНА)
ННЦ «ІНСТИТУТ ҐРУНТОЗНАВСТВА ТА АГРОХІМІЇ
ІМЕНІ О. Н. СОКОЛОВСЬКОГО» (УКРАЇНА)
ІНСТИТУТ РОСЛИННИЦТВА
ІМЕНІ В. Я. ЮР'ЄВА НААН (УКРАЇНА)
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МАПУТУ (МОЗАМБІК)
БІЛОРУСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА
АКАДЕМІЯ
(РЕСПУБЛІКА БІЛОРУСЬ)
АКАДЕМІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ НАУК ГРУЗІЇ (ГРУЗІЯ)
СЛОВ'ЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА)
ІНСТИТУТ ВІНОГРАДАРСТВА І ВІНОРОБСТВА (БОЛГАРІЯ)

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНИХ СИСТЕМ ЗЕМЛЕРОБСТВА

Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-
конференції, присвяченої 150-річчю заснування кафедри
землеробства

ім. О. М. Можейка (м. Харків, 25 червня 2021 р.)

Харків
Друкарня Мадрид
2021

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Ульянченко О. В., ректор ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, член-кореспондент НААН України, доктор економічних наук, професор, *голова оргкомітету*

Романов О. В., декан агрономічного факультету, кандидат с.-г. наук, доцент, *заступник голови оргкомітету*

Шевченко М. В., завідувач кафедри землеробства ім. О. М. Можейка, доктор с.-г. наук, доцент, *заступник голови оргкомітету*

Члени організаційного комітету:

Зуза В. С., доктор с.-г. наук, професор ХНАУ ім. В. В. Докучаєва; **Коміссал О. П.**, доктор філософії, професор педагогічного університету Мапуту (Мозамбик); **Пачев І.**, доктор наук інституту виноградарства і виноробства (Болгарія); **Мастеров О. С.**, кандидат с.-г. наук, доцент завідувачкафедри землеробства БДСГА (Білорусь); **Міхєєв В. Г.**, кандидат с.-г. наук, доцент ХНАУ ім. В. В. Докучаєва; **Кудря Н. А.**, кандидат с.-г. наук, доцент ХНАУ ім. В. В. Докучаєва; **Кудря С. І.**, кандидат с.-г. наук, доцент ХНАУ ім. В. В. Докучаєва; **Свиридов А. М.**, кандидат с.-г. наук, доцент ХНАУ ім. В. В. Докучаєва; **Будьонний В. Ю.**, кандидат с.-г. наук ХНАУ ім. В. В. Докучаєва; **Коляда В. П.**, кандидат с.-г. наук, завідувач лабораторії охорони ґрунтів від ерозії ННЦ «ІА ім. О. Н. Соколовського»; **Дьомкін О. О.**, асистент ХНАУ ім. В. В. Докучаєва; аспіранти кафедри землеробства ім. О. М. Можейка: **Дегтярєва З. О.**, **Мозговий Р. С.**, **Оленченко А. В.**, **Боровик С. О.**, **Доля С. М.**

Теоретичні та практичні аспекти сучасних систем землеробства :
Т33 матеріали Міжнар. наук.-практ. інтер.-конф. присвяч. 150-річчю заснування кафедри землеробства ім. О. М. Можейка, 25 червня 2021 р.
Харків : Друкарня Мадрид, 2021. – 171 с.

ISBN 978-617-7988-60-0

Theoretical and practical aspects of modern farming systems : materials of the International scientific-practical Internet conference dedicated to the 150th anniversary of the Department of Farming named after O. M. Mozheiko,
Т33 June 25, 2021. Kharkiv : Typography Madrid, 2021. – 171 p.

ISBN 978-617-7988-60-0

УДК631.58:631.95:631.15

Тези представлені в авторській редакції

Кудря С. І., Боровик С. О. ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ ЖИТА ОЗИМОГО У ЛІВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ	84
Комісал О. П., Мозговий Р. С., Недбаєв В. М. ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ СПОСОБІВ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ ПРИ ВИРОЩУВАННІ СОНЯШНИКА В СТАЦІОНАРНИХ ДОСЛІДАХ КАФЕДРИ ЗЕМЛЕРОБСТВА ІМ. О.М. МОЖЕЙКА	86
Мосійчук Я. Б., Хоружий П. Д. ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ПОЛИВУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ СТІЧНИМИ ВОДАМИ АГРОПРОМИСЛОВИХ КОМПЛЕКСІВ	87
Оленченко А. В. СТАН ЗАБУР'ЯНЕНОСТІ ПОСІВІВ СОНЯШНИКА В УМОВАХ ПІЗНІХ СТРОКІВ СІВБИ	91
Позняк О. В. ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ ОВОЧЕВОЇ ПРОДУКЦІЇ – АКТУАЛЬНИЙ НАПРЯМ ЗА СУЧАСНОГО ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ	92
Поліщук В. В., Жовтоног О. І., Салюк А. Ф., Бутенко Я. О., Чорна К. І. ІНТЕГРОВАНІ ПІДХОДИ ДО ПЛАНУВАННЯ ВОДОЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ НА МЕЛІОРОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ.....	94
Пташнік М. М., Красюк Л. М., Брухаль Ф. Й., Дудник С. В. ФОРМУВАННЯ УГРУПОВАНЬ СЕГЕТАЛЬНОЇ РОСЛИННОСТІ В АГРОЦЕНОЗАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ ЗА ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА.....	99
Пустова З. В., Пустова Н. В. АЛЬТЕРНАТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ВІДХОДІВ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО ...	102
Різак М. Ю., Лавренко С. О. ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ НУЛЬОВОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	104
Рожков А. О., Свиридова Л. А., Могилевська В. В. ВПЛИВ ПРИПОСІВНОГО ВНЕСЕННЯ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРИВ НА БІОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ СОРГО ЗЕРНОВОГО	107
Рулинская М. Е., Васеха В. В. РЕГУЛИРОВАНИЕ ПРОДУКТИВНОСТИ БЕЛОРУССКИХ СОРТОВ ЯБЛОНИ С ПРИМЕНЕНИЕМ ПРЕПАРАТА ЭТЕФОН 480	109
Sviridov A. M., Mogilevskaya V. V., Sviridov S. A. PRODUCTIVITY OF GRAPE HYBRIDS DEPENDING ON SOWING STANDARDS IN THE EASTERN FOREST STEPPE OF UKRAINE	113
Скируха А. Ч. К ВОПРОСУ ИНТЕГРИРОВАННОГО ЗЕМЛЕДЕЛИЯ В БЕЛАРУСИ.....	117

УДК 631.5:633.14

Кудря С. І., кандидат с.-г. наук, доцент

Боровик С. О., аспірант

Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

e-mail – borovick2k17@meta.ua

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ ЖИТА ОЗИМОГО У ЛІВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ

Жито озиме – культура, яка вирощується людиною на харчові та кормові цілі. Зерно жита використовується для виготовлення певних сортів хліба, алкогольних виробів і часом споживається в їжу цільне зерно після термічної обробки.

Жито менш вимогливе до умов вирощування, ніж пшениця. У жита добре розвинена коренева система, яка проникає на глибину 1,5–2 м та здатна засвоювати фосфор і калій з важкорозчинних сполук. Вузол кущіння в жита формується ближче до поверхні ґрунту, ніж у пшениці (1,7–2 см), частіше формує 2–3 вузли кущіння.

Глибина залягання верхнього вузла кущіння менше залежить від глибини сівби. Висота рослин жита – від 90 до 200 см, воно схильне до вилягання. Жито менш чутливе до кислотності ґрунту, тому його можна вирощувати на малопродатних для пшениці піщаних підзолистих ґрунтах. Але кращими є родючі структурні чорноземи та сірі лісові ґрунти середнього і легкого суглинкового механічного складу. Погано росте жито на важких глинах, заболочених, засолених ґрунтах.

Місце культури в сівозміні. Найкращими попередниками для жита озимого інтенсивного типу є багаторічні трави на один укіс, озимі та кукурудза на зелений корм і силос, вико-вівсяна сумішка на зелений корм і сіно, горох на зерно, пшениця озима. Добрими попередниками є ріпак, гречка, ранні сорти картоплі. При вирощуванні жита слід враховувати можливість вилягання посівів високорослих сортів за розміщення їх після багаторічних трав на родючих ґрунтах. У такому разі ці попередники доцільніше використовувати під пшеницю озиму, а жито сіяти після інших рекомендованих попередників.

Обробіток ґрунту аналогічний обробітку ґрунту під пшеницю озиму. Під жито після непарових попередників застосовують, як правило, поверхневий або мінімальний обробіток ґрунту. Проводять його дисковими знаряддями, чизельними або плоскорізними культиваторами, чи комбінованими агрегатами.

Після збирання попередньої культури без розриву в часі проводять обробіток ґрунту на глибину 6–8 см дисковими лушчильниками ЛДГ-15, ЛДГ-20 і вносять мінеральні добрива. Залежно від фітосанітарного стану поля та механічного складу ґрунту, здійснюють поверхневий обробіток важкими дисковими боронами типу БДТ-7, БД-10, мілкий безполицевий чизель-культиваторами (КЧП-5,4, КЧП-7,2, АПЧ-2,5, АПЧ-4,5) або плоскорізами (КПШ-9, КПШ-5, КПГ-2,2, КПГ-250) в агрегаті з БИГ-3 і ЗККШ-6А.

Жито озиме, на відміну від інших злакових культур, має потужнішу кореневу систему, тому краще поглинає поживні речовини з ґрунту. Мінеральні добрива вносять під основний обробіток ґрунту, в рядки і в підживлення. Вирощування жита озимого на високому фоні добрив призводить до вилягання. Залежно від типу ґрунту норми повних мінеральних добрив становлять від 45 до 90 кг/га азоту, фосфору та калію. Більш високі дози добрив вносять при сівбі жита після стерньових попередників, за вирощування короткостеблових тетраплоїдних сортів, які стійкіші до вилягання. Після кукурудзи під жито вносять підвищені норми азотних добрив, а після багаторічних трав, гороху, навпаки, їх зменшують. Калійні добрива повною дозою, фосфорні у кількості 80–85 % норми вносять під основний обробіток, решту – 15–20 % фосфору – в рядки під час сівби, оскільки вони найбільш інтенсивно використовуються рослинами у перший місяць вегетації. Максимальне використання азоту припадає на періоди кущіння–трубкування, стеблуння (III–VII етапи органогенезу), тому застосовують його переважно у вигляді прикореневого підживлення в ранньовесняний період.

Для сівби використовують кондиційне насіння рекомендованих сортів високих репродукцій. Протруювання насіння є обов'язковим профілактичним заходом, який зменшує ураження проростків грибковими хворобами. Найбільш ефективними протруйниками є Вітавакс 200 ФФ, Байтан універсал, Вінцит, Фундазол та інші.

Основний спосіб сівби – звичайний рядковий, із залишенням технологічних колій. Норма висіву залежить від ґрунтово-кліматичних умов, строків сівби, попередників, системи удобрення та біології сорту. Норма висіву диплоїдних сортів 5,0–5,5 млн схожих зерен на 1 га, тетраплоїдних сортів повинна бути на 0,5–1,0 млн/га зерен меншою. Глибина загортання насіння повинна складати 3–4 см, на легких ґрунтах – 5–6 см, за сухої погоди – 6–8 см.

Для створення сприятливих умов росту і розвитку жита в осінній період, запобігання його переростання та зниження морозостійкості, його слід сіяти у другій половині рекомендованих оптимальних строків сівби пшениці озимої. У такому разі сума активних температур, до настання постійного похолодання (4–5 °С), досягне оптимальної для жита величини (500–550 °С), за якої формуються найбільш стійкі проти несприятливих умов перезимівлі рослини (мають по 3–5 пагонів). З урахуванням конкретних умов вирощування, жито озиме краще зимує при сівбі в третій декаді вересня. Спочатку слід висівати диплоїдні сорти, а також жито, яке буде розміщене після гірших попередників.

Список літератури

- 1.Інтенсивна технологія вирощування жита озимого: *веб-сайт*. URL: https://pidru4niki.com/78626/agropromislovist/intensivna_tehnologiya_viroschuvannya_zhita_ozimogo (дата звернення: 09.06.2021).
- 2.Особливості вирощування та зберігання жита озимого: *веб-сайт*. URL: <https://agrarii-razom.com.ua/culture/jito-ozime> (дата звернення: 09.06.2021).
- 3.Зернові культури. Жито озиме: *веб-сайт*. URL: <https://subject.com.ua/agriculture/crop/5.html> (дата звернення: 09.06.2021).